

**HANDLEDARSTÖD:
NORMER & DISKRIMINERING**

Rädda Barnen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 3 Om webbutbildningen Normer och diskriminering
- 3 Förberedelser inför gruppdiskussionsdagen
- 3 Förberedelser: gruppdiskussionsdagen
- 4 Få igång ett samtal
- 4 Tips inför gruppdiskussionen
- 4 Gruppdiskussion: normer
- 5 Diskussion: Din inre bild
- 6 Diskussion: Grupparbetet
- 7 Gruppdiskussion: Diskriminering

- 8 **Bilaga 1:** Skolfesten
- 9 **Bilaga 2:** Majken
- 10 **Bilaga 3:** Gruppdiskriminering
- 11 **Bilaga 4:** Disa Nordling

- 12 **Projektor:** Diskrimineringsgrunder
- 13 **Projektor:** Din inre bild
- 14 **Projektor:** Grupparbetet
- 15 **Projektor:** Diskriminering och kränkande behandling

HANDLEDARSTÖD: NORMER OCH DISKRIMINERING

Det här handledarstödet riktar sig till dig som ska planera och leda en diskussion för *Det handlar om kärleks* samverkansgrupp eller en ideell grupp inom Rädda Barnen. Handledarmaterialet har sin utgångspunkt i webbutbildningen Normer och diskriminering och är tänkt att fungera som en ingång till diskussion där deltagarna får reflektera och dela med sig av sina tankar, frågor och erfarenheter. Materialet riktar sig främst till samverkansgrupper för *Det handlar om kärlek* samt Rädda Barnens ideella grupper.

Om webbutbildningen Normer och diskriminering

Webbutbildningen Normer och diskriminering belyser hur det kan vara att vara i eller utanför en norm och hur normer och makt hänger samman. Utbildningen går också igenom diskrimineringsgrunderna. I utbildningen ger vi också exempel på situationer där diskriminering kan uppstå och vad vi kan göra om vi möter barn och ungdomar som drabbats.

Förberedelser inför gruppdiskussionsdagen

Alla deltagare ska inför träffen ha gått webbutbildningen Normer och diskriminering samt skrivit ut sina reflektioner från övningarna i utbildningen. Utskrifterna kan fungera som ett stöd och underlag till diskussionerna. Här är några tips:

- Skicka ut inbjudan till gruppdiskussionen i god tid.
- Bifoga också länken med webbutbildningen.
- Påminn deltagarna om att de ska skriva ut sina anteckningar till grupptillfället.
- Boka lokal, gärna en lokal där ni kan sitta tillsammans och diskutera.
- Förberedelserna och genomförandet av träffen kan givetvis göras gemensamt av gruppen.

Förberedelser: gruppdiskussionsdagen

- Ta fram papper och pennor.
- Ordna med te, kaffe och vatten.
- Undersök om ni har tillgång till dator, internet och projektor för att kunna spela upp utdrag från webbutbildningen samt för att visa bilder (som finns i bilagorna). Om ni inte har tillgång till dator, internet och projektor kan ni istället skriva ut bilagorna.
- Om möjligt se gärna till så att det finns en whiteboard eller blädderblock att anteckna gruppdiskussioner på.

Få igång ett samtal

Har du en grupp där deltagarna inte är bekanta med varandra så kan det vara bra med några inledande frågor för att "mjuka upp" gruppen och få dem att komma igång och känna sig tryggare med varandra. Ställ en fråga till gruppen och låt frågan gå runt till alla deltagare.

Här är några tips på frågor att börja med:

- Berätta vad ni heter och vad ni jobbar med eller om ni studerar eller gör något annat?
- Beskriv hur ni mår i dag genom att välja en siffra mellan 1 till 10, där 10 är när man mår som bäst.
- Beskriv webbutbildningen med tre ord.

Tips inför gruppdiskussionen

- Använd frågorna i handledningsmaterialet som stöd men var öppen för att andra frågor och funderingar kan komma upp under samtalet.
- Använd gärna whiteboard eller blädderblock för att fånga upp gruppens lärdomar och frågor!

Gruppdiskussion: normer

Tidsåtgång: Ca 15 minuter

Syfte: Att deltagarna får reflektera kring innebörden av normer, hur vi uppmärksammar dem och hur de kan ta sig uttryck utifrån de olika diskrimineringsgrunderna.

Material som behövs: Sidan 12 i detta dokument med *Diskrimineringsgrunderna* att visa på projektor. Har du inte tillgång till projektor kan du istället skriva ut sidan och dela ut till deltagarna.

Gör så här: Visa *Diskrimineringsgrunderna* på projektor för att ha som underlag för diskussion kring innebörden av normer utifrån frågorna nedan.

Diskussionsfrågor

- Vad är en norm för er?
- Hur märker vi normer?
- Hur kan vi vara uppmärksamma på normer?
- Kommer ni ihåg övningen "Om vi frågar 1000 personer på stan", vad är era tankar kring normer utifrån dessa?
- Vad kan det innebära att bryta mot normer?
- Vad behöver vi tänka på kring normer när vi möter barn i våra verksamheter?

Diskussion: Din inre bild

Tidsåtgång: ca 20 minuter

Syfte: Att få deltagarna att diskutera och reflektera över vilka normer man bär med sig och hur det kan påverka mötet med barn och ungdomar som vi möter.

Material som behövs: Deltagarnas utskrifter från övningen *Din inre bild* i webbutbildningen *Normer och diskriminering*. Sidan 13 i detta dokument för att visa på projektor alternativt skriva ut om det ej finns tillgång till projektor. *Skolfesten* bilaga 1, sidan 8 samt *Majken* bilaga 2, sidan 9, skrivs ut och ges till deltagarna för extraunderlag till diskussionsfrågorna.

Gör så här: Be deltagarna ta fram anteckningarna från utbildningen och därefter kan ni diskutera med frågorna nedan som utgångspunkt. Använd sidan 13 om deltagarna ej kommer ihåg de tre individernas bakgrund.

Diskussionsfrågor

- I webbutbildningen *Normer och diskriminering* gjorde ni övningen *Din inre bild*, vad är era upplevelser av den? Vilka tankar och funderingar väckte övningen?
- Ni skrev ner era reflektioner som ni har med er i dag, vill ni dela med er något av det ni skrev?
- Upplever ni att er omgivning påverkas av normer kring sexualitet, kön och funktionsvariationer? Ta gärna hjälp av övningarna *Skolfesten* och *Majken* i webbutbildningen. Är de exempel ni känner igen?
- Har ni exempel på situationer där ni blivit uppmärksammade på det?
- Hur kan vi jobba med normer i mötet med barn och ungdomar?

Diskussion: Grupparbetet

Tidsåtgång: Cirka 20-30 minuter

Syfte: Att deltagarna får reflektera och diskutera kring trakasserier och diskriminering för att lättare kunna uppmärksamma det i mötet med barn och ungdomar.

Material som behövs: Tillgång till webbutbildningen *Normer och diskriminering*. Använd menyn uppe till höger i webbutbildningen för att hoppa till sidan *Grupparbetet*. Den hittar du i kapitlet *Diskriminering*. Saknar du möjlighet att spela upp webbutbildningen kan du skriva ut texten och dela ut till deltagarna (bilaga 3, sidan 10). Om du ej har tillgång till webbutbildningen kan du använda sidan 14 till projektorn som stämningssbild.

Gör så här: Spela upp *Grupparbetet* för deltagarna och därefter kan ni diskutera med frågorna nedan som utgångspunkt.

Diskussionsfrågor

- Ni har nu lyssnat på *Grupparbetet* vad är er upplevelse av vad som hände?
- I övningen som kom efter grupparbetet skrev ni ner era reflektioner, vill ni dela med er vad ni skrev?
- Hur kan vi bli bättre på att uppmärksamma trakasserier och diskriminering?
- Vad kan vi ta med oss i mötet med barn och ungdomar?
- Har ni själva eller i mötet med barn och ungdomar upplevt kränkande behandling eller diskriminering? Vad hände?

Gruppdiskussion: Diskriminering

Tidsåtgång: 15 minuter

Syfte: Att deltagarna får reflektera kring innebörden av diskriminering och skillnaden på diskriminering och kränkande behandling.

Material som behövs: Använd sidan 15 i detta dokument, *Diskriminering och kränkande behandling*, för att visa på projektor. Saknar du projektor kan du skriva ut den och dela ut till deltagarna.

Skriv även ut bilaga 4 (sidan 11) till deltagarna, vilket är intervjun med Disa Nordling från Malmö mot diskriminering.

Gör så här: Visa *Diskriminering och kränkande behandling* på helskärm eller skriv ut sidan och dela ut till deltagarna. Använd sidan som underlag för diskussionen och intervjun med Disa Nordling som facit för skillnaden mellan diskriminering och kränkande behandling.

Diskussionsfrågor:

- Vad innebär diskriminering?
- Vad är skillnaden på diskriminering och kränkande behandling?
- Här ser ni några exempel på diskriminering och kränkande behandling, är skillnaden mellan diskriminering och kränkande behandling tydlig för er?
- Har ni upplevt diskriminering eller kränkande behandling i mötet med barn?
- Vad kan vi göra om vi upplever eller misstänker att ett barn är utsatt för kränkande behandling eller diskriminering?

Avsluta träffen

När ni arbetat igenom övningarna kan ni diskutera några avslutande frågor och sedan låta var och en av deltagarna säga något de tar med sig från träffen.

Frågor:

- Är det något som har kommit upp som ni behöver diskutera vidare som grupp, när gör ni det i så fall?
- Är det något ni känner att ni behöver mer kunskap om? Hur kan ni hitta den i så fall?
- Hur kan ni ta med det ni lärt er och diskuterat till Kärleken är fri-veckan eller den verksamhet ni är aktiva i?

BILAGOR NORMER & DISKRIMINERING

Bilaga 1 Skolfesten

Läraren Anders har avslutat dagens svensklektion med att berätta om att datumet för årets skolfest för alla niondeklassare är satt. William stannar kvar efter lektionen för att prata med Anders.

William: Eh, du Anders, jag kan tyvärr inte komma på skolfesten.

Anders: Okej, tråkigt William, men jag kan förstå att du tycker det är lite jobbigt.

William: Eh, hur menar du nu?

Anders: Jag tänker på när det är dans och sånt att det kan bli lite svårt för dig.

William: Va, vad menar du med det?

Anders: Jo, jag tänker bara på eftersom du har rullstolen att du kanske känner dig lite utanför.

William: Men det är väl klart jag kan gå på disco, vi ska fira att mamma fyller 50 år och blir borta över helgen, det är därför jag inte kan komma.

Anders: Förlåt, det var inte meningen. Det var dumt.

Bilaga 2 Majken

Bilaga 3

Grupparbetet

På samhällskunskapen hamnar Ada i en grupp med Jonathan och Nico, de populära killarna i sjuan. Grupparbetet ska handla om jämställdhet och de ska skriva om Kampen för rösträtt. Nico tar direkt över samtalet och börjar prata om något helt annat. När Ada försöker komma tillbaka till ämnet skrattar bara Jonathan och Nico åt henne.

Ada: Kan ni lyssna på mig!

Nico: Lilla gumman chill, har du mens eller, varför är du så sur?

Ada: Sluta kalla mig lilla gumman!

Nico: Åh lilla, gumman är skitsur.

Ada: Om ni inte slutar så går jag till läraren.

Nico: Åh gud sicket hot, vad rädd jag blir.

Ada går till läraren och berättar om vad som har hänt men läraren reagerar inte. Jonathan och Nico fortsätter att prata med varandra utan att lyssna på Ada. Ingen annan i gruppen vågar säga något och läraren gör ingenting.

Till slut får Ada ett utbrott och skriker till de andra i gruppen att de ska "hålla käften!". Hon river ner pennor och block från bordet. Läraren kommer in och säger åt Ada att ta en timeout och gå ut en stund.

Bilaga 4

Disa Nordling

INTERVJU: MALMÖ MOT DISKRIMINERING

Malmö mot Diskriminering är en antidiskrimineringsbyrå som stöttar personer som blivit diskriminerade. Vi har pratat med Disa Nordling, jurist på Malmö mot Diskriminering.

Vad innebär diskrimineringslagen?

Lagen skyddar mot orättvis behandling som har koppling till diskrimineringsgrunderna etnicitet, funktionsnedsättning, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, religion, sexuell läggning och ålder. För att lagen ska gälla måste det som har hänt också ha skett på en plats som lagen skyddar. Den gäller till exempel på skolor, arbetsplatser, sjukhus, på affärer och hos socialtjänsten. Det måste också vara en person som har makt på platsen som har behandlat någon orättvist. En person som jobbar i en affär kan till exempel diskriminera en kund men kunden kan inte diskriminera personen som jobbar i affären.

Vad kan man göra om man blivit diskriminerad eller upplever att någon annan person blivit diskriminerad?

Det kan vara svårt att veta om det som man blivit utsatt för är diskriminering och vad man kan göra åt det. Det går alltid bra att höra av sig till närmaste antidiskrimineringsbyrå och få råd.

Vad är skillnaden mellan diskriminering och kränkande behandling?

Om en elev till exempel säger till en annan elev att den inte får vara med för att den har en ful mössa så kallas det för kränkande behandling istället för diskriminering eftersom det inte har att göra med någon av de sju grunderna. Skolan och arbetsplatser har ett extra stort ansvar att göra något när en elev eller en anställd blir utsatt för någonting.

Om skolan får reda på att något har hänt så måste den se till att utreda vad som hänt och att göra allt de kan för att få stopp på det oavsett om det hänger ihop med någon av de sju grunderna eller med något helt annat.

DISKRIMINERINGSGRUNDER

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

DIN INRE BILD

15 år och pluggar mycket på fritiden.
Bor med sina föräldrar som är starkt
troende.

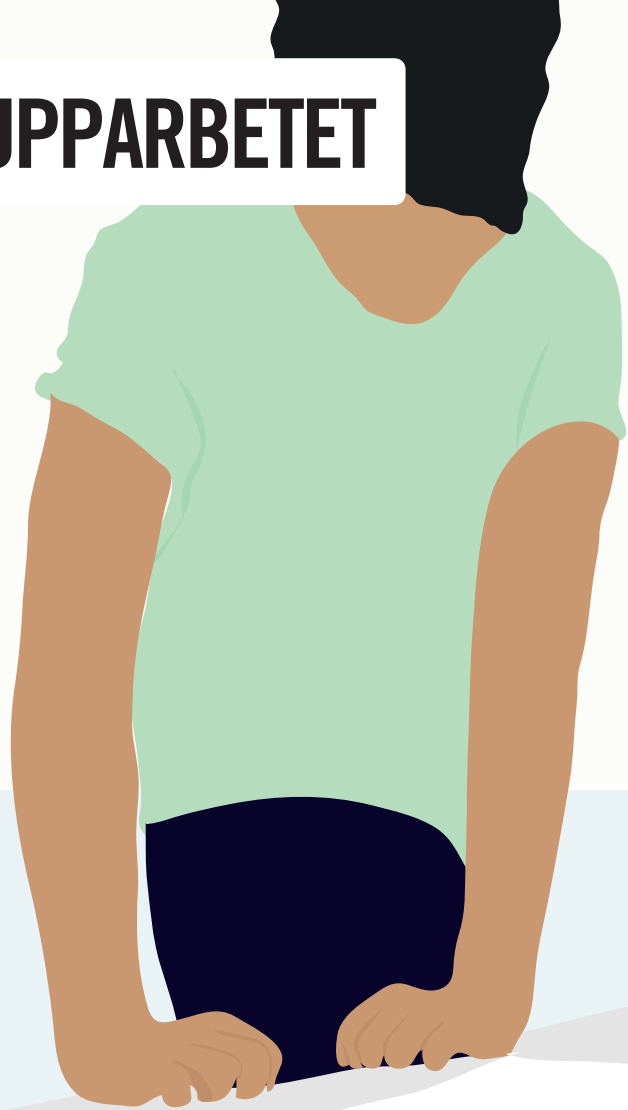

Kommer från en stor familj och har
bott i Sverige i tre år och spelar fotboll
på fritiden.

Har en politisk engagerad förälder som
sitter i kommunfullmäktige och har
stort intresse av att fotografera.

GRUPPARBETET

DISKRIMINERING & KRÄNKANDE BEHANDLING

Kim sitter i rullstol och har svårigheter att komma in i vissa av klassrummen i den gamla skolan. Hon har sagt till sin lärare men ingenting händer.

Diskriminering

Julia ramlar på gymnastiklektionen, då ropar två killar nedsättande kommentarer om hennes vikt.

**Kränkande
behandling**

När Ibrahim går ut från skolan ropar några klasskompisar nedsättande om att han är tillsammans med Erik. Hans lärare står på skolgården och iakttar.

Diskriminering

Efter en lektion delar Aisha ut inbjudningskort till en fest. Alla får en inbjudan utom Astrid. Det motiveras med att ”hon inte passar in”. Läraren Ina upplever det obekvämt men vet inte hur hon ska reagera.

**Kränkande
behandling**